Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Músiques de la Fia-faia

Sant Julià de Cerdanyola

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Sant Julià de Cerdanyola

Coordenades:

Latitud: 42.22369
Longitud: 1.89283
UTM Est (X): 408628
UTM Nord (Y): 4675206

Classificació

Número de fitxa 08903 - 205
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XXI
Any 2002
Autoria de l'element: Neus Simon Perayre
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Fitxes associades:
Rotllana al voltant del foc, dansa de la Fia-faia
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía. OPC
Data de registre de la fitxa: dg., 14/04/2019 - 02:00

Descripció

Les faies s'acompanyen de diferents músiques i d'una dansa final; la lletra, la música i la dansa són obra de Neus Simon Perayre. Hi ha tres melodies per als tres moments de la festa: “La baixada de les falles”, que és l'encesa del foc i quan les faies que baixen en filera fins al poble; “La pujada”, música que expressa l'arribada i la rebuda per part dels que són al poble, on l'espetec de les faies s'afegeix al repic de campanes; “Les corredisses”, música que vol crear un ambient de joc amb el foc de les faies; i finalment la dansa “La rotllana al voltant del foc”, que vol expressar l'escalfor acollidora, el joc, l'alegria i el renéixer en comunitat. La música que acompanya el ball es va introduir l'any 2002 a Bagà i a Sant Julià de Cerdanyola. Té quatre parts diferenciades: la crida i el ball format per tres melodies que es repeteixen.

Història

La festa de la Fia-faia es celebra a Bagà i a Sant Julià de Cerdanyola la nit de Nadal, el 24 de desembre. Sembla que l'origen de la Fia-faia podria ser pagà, formant part d'algun tipus de ritus de culte al sol per celebrar el solstici d'hivern. Es feia una foguera dalt d'un turó, una alimara, que era com una pregària per a què el sol comencés a allargar el dia, i amb el seu foc s'encenien les faies (el terme normatiu és falla però la iodització característica del parlar de la comarca l'ha convertit en faia). Les faies són torxes fetes principalment amb les tiges seques de la planta anomenada atxa o falla que són lligades amb cordills i amb les que portaven el foc al poble. El cristianisme va fer coincidir el solstici d'estiu amb la celebració de Sant Joan i el d'hivern amb el naixement de Jesús, tot i que el calendari establert les ha modificat lleugerament. La festa s'inicia el 24 al capvespre, quan els fallaires, carregats amb la seva faia, pugen a la muntanya on s'encén la foguera. Allà l'encenen i baixen fins al poble organitzant una filera de foc visible de lluny. Al poble els esperen per rebre'ls a la plaça, on reparteixen el foc a la resta de fallaires, alguns d'ells fan volar les faies tirant-les enlaire, i comença la crema de la foguera on es tiren les faies, que s'acompanya del cant: “Fia-faia, fia-faia, que nostre senyor ha nascut a la palla” i tot seguit es fa el ball al voltant del foc. Al final es reparteix coca amb allioli de codony als assistents. A Sant Julià de Cerdanyola acaben amb un sopar i al costat del foc esperen que surti el sol, mentre els joves passen el temps fent el joc de “l'endreça” que consisteix en canviar coses de lloc a tot el poble sense que els propietaris se n'assabentin. L'any 2010 la Fia-faia de Bagà i de Sant Julià de Cerdanyola va ser declarada Festa Patrimonial d'Interès Nacional per la Generalitat de Catalunya. L'any 2015 va ser declarada Patrimoni Immaterial de la UNESCO juntament amb les falles d'estiu del Pirineu.

Bibliografia

Pedrals Costa, Xavier (2007) La Fia-faia: ancestral, màgica, única. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Biblioteca de Cultura Popular Valerí Serra i Boldú.
Pedrals Costa, Xavier (2011) “Origen de la Fia-faia”. A L'Erol, núm. 110, p. 13-14.
Santandreu, D.; Pedrals, X.; Puntas, J. (1982) “La Fia-faia”. Dossier. A L'Erol núm. 3. P. 30-34.
Simon Perayre, Neus (2011) “Música per la Fia-faia”. A L'Erol, núm. 110, p. 16-17.